

Категорія справи № 761/5894/17: **не визначено.**

Надіслано судом: **не визначено.** Зареєстровано: **03.01.2019.** Оприлюднено: **04.01.2019.**

Номер судового провадження: **61-34411ск18**

Верховний
Суд

Постанова

Іменем України

18 грудня 2018 року

м. Київ

справа № 761/5894/17

провадження № 61-34411 св 18

Верховний Суд у складі колегії суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду:

головуючого - Стрільчука В. А.,

суддів: Кузнєцова В. О., Олійник А. С., Ступак О. В., Усика Г. І. (суддя-доповідач),

учасники справи:

заявник - Компанія «ANSERCONE ENTERPRISE LP»,

заінтересована особа - Товариство з обмеженою відповідальністю «Фастівський хлібокомбінат»,

розглянув у порядку спрощеного позовного провадження касаційну скаргу Компанії «ANSERCONE ENTERPRISE LP» на ухвалу Шевченківського районного суду м. Києва від 25 травня 2017 року у складі судді Волошина В. О. та ухвалу Апеляційного суду м. Києва від 13 вересня 2017 року у складі колегії суддів: Мараєвої Н. Є., Андрієнко А. М., Заришняк Г. М.,

ВСТАНОВИВ:

У лютому 2017 року Компанія «ANSERCONE ENTERPRISE LP» звернулась до суду з заявою про скасування рішення Міжнародного комерційного арбітражу суду при Торгово-промисловій палаті України (далі МКАС при Торгово-промисловій палаті України) від 20 жовтня 2016 року за позовом Товариства з обмеженою відповідальністю «Фастівський хлібокомбінат» (далі ТОВ «Фастівський хлібокомбінат») до Компанії «ANSERCONE ENTERPRISE LP» про стягнення заборгованості.

На обґрунтування своїх вимог зазначала, що рішенням МКАС при Торгово-промисловій палаті України від 20 жовтня 2016 року у справі №278в/2016 з Компанії «ANSERCONE ENTERPRISE LP» на користь ТОВ «Фастівський хлібокомбінат» стягнуто заборгованість за контрактом № SB-D/1706-15 від

27 липня 2015 року в розмірі 243 673,69 доларів США.

Посилаючись на те, що Компанія «ANSERCONE ENTERPRISE LP» не була належним чином повідомлена про призначення арбітра та про арбітражний розгляд, а також про дату та час розгляду справи, розгляд справи МКАС при Торгово-промисловій палаті України проведено без її участі, заявник просив скасувати рішення МКАС при Торгово-промисловій палаті України від 20 жовтня 2016 року №278в/2016.

Ухвалою Шевченківського районного суду м. Києва від 20 лютого 2017 року заяву Компанії «ANSERCONE ENTERPRISE LP» повернуто заявнику.

Ухвалою Апеляційного суду м. Києва від 13 квітня 2017 року апеляційну скаргу представника Компанії «ANSERCONE ENTERPRISE LP» - Андрієвського О. А. задоволено, ухвалу Шевченківського районного суду м. Києва від 20 лютого 2017 року скасовано, справу передано до суду першої інстанції на новий розгляд.

Ухвалою Шевченківського районного суду м. Києва від 25 квітня 2017 року заяву Компанії «ANSERCONE ENTERPRISE LP» залишено без руху.

Ухвала суду першої інстанції мотивована тим, що подана Компанією «ANSERCONE ENTERPRISE LP» заява не відповідає вимогам, викладеним у статті 3892 ЦПК України 2004 року, зокрема до заяви не додано оригінал третейської угоди або належним чином завірену її копію, а також сплачено судовий збір не в повному обсязі, у зв'язку з чим заявнику надано строк для виправлення зазначених недоліків.

Ухвалою Шевченківського районного суду м. Києва від 25 травня 2017 року заяву Компанії «ANSERCONE ENTERPRISE LP» визнано неподаною та повернуто заявнику.

Ухвала суду першої інстанції мотивована тим, що заявник не виконав у повному обсязі вимоги ухвали суду про залишення його заяви без руху, не усунув повністю недоліки, зазначені у вказаній ухвалі, зокрема надана ним копія контракту, що містить третейське застереження, належно не засвідчена.

Ухвалою Апеляційного суду м. Києва від 13 вересня 2017 року Компанії «ANSERCONE ENTERPRISE LP» відхилено, ухвалу Шевченківського районного суду м. Києва від 25 травня 2017 року залишено без змін.

Залишаючи без змін ухвалу суду першої інстанції, апеляційний суд погодився з висновком суду першої інстанції про те, що подана Компанією «ANSERCONE ENTERPRISE LP» копія контракту, що містить третейське застереження, належним чином не посвідчена, а відтак заявник не виправив недоліки, зазначені в ухвалі суду першої інстанції від 25 квітня 2017 року, що є підставою для визнання його заяви неподаною.

У жовтні 2017 року до касаційного суду надійшла касаційна скарга Компанії «ANSERCONE ENTERPRISE LP», у якій заявник просив скасувати ухвалу Шевченківського районного суду м. Києва від 25 травня 2017 року та ухвалу Апеляційного суду м. Києва від 13 вересня 2017 року, і направити справу для продовження розгляду до суду першої інстанції.

Касаційна скарга обгрунтована посиланням на порушення судами попередніх інстанцій норм процесуального права, зокрема заявник вказував на те, що Компанія «ANSERCONE ENTERPRISE LP» виконала вимоги ухвали суду першої інстанції від 25 квітня 2017 року, надавши суду заяву про усунення недоліків з оригіналом квитанції про доплату судового збору та копію контракту поставки, що містив третейське застереження. Подані заявником документи прошиті, пронумеровані, підписані, скріплені печаткою та посвідчувальним написом, відповідно до вимог пунктів 5.26, 5.27 Національного стандарту України Державної уніфікованої системи документації, Уніфікованої системи організаційно-розпорядчої документації «Вимоги до оформлення документів» (ДСТУ 4163-2003, затвердженого наказом Держспоживстандарту України від

07 квітня 2003 року № 55), а відтак не потребували засвідчення кожної сторінки окремо.

Відзив на касаційну скаргу не надходив.

Відповідно до статті 388 ЦПК України, який набрав чинності з 15 грудня

2017 року, судом касаційної інстанції є Верховний Суд.

04 червня 2018 року справа передана до Верховного Суду.

Відповідно до підпункту 4 пункту 1 розділу XIII «Перехідні положення»

ЦПК України у редакції Закону України № 2147-VIII від 03 жовтня 2017 року «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» касаційні скарги (подання) на судові рішення у цивільних справах, які подані і розгляд яких не закінчено до набрання чинності цією редакцією Кодексу, передаються до Касаційного цивільного суду та розглядаються спочатку за правилами, що діють після набрання чинності цією редакцією Кодексу.

Згідно частини другої статті 389 ЦПК України підставами касаційного оскарження є неправильне застосування судом норм матеріального права чи порушення норм процесуального права.

Перевіривши законність та обгрунтованість оскаржуваних рішень, Верховний Суд у складі колегії суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду дійшов висновку, що касаційна скарга підлягає задоволенню з наступних підстав.

Рішенням МКАС при Торгово-промисловій палаті України від 20 жовтня

2016 року у справі № 278в/2016 стягнуто з Компанії «ANSERCONE ENTERPRISE LP» на користь ТОВ «Фастівський хлібокомбінат» заборгованість за контрактом № SB-D/1706-15 від 27 липня 2015 року у розмірі 243 673,69 доларів США.

Не погодившись з зазначеним рішенням арбітражного суду, Компанія «ANSERCONE ENTERPRISE LP» подала до Шевченківського районного суду

м. Києва заяву про його скасування.

Ухвалою Шевченківського районного суду м. Києва від 25 квітня 2017 року заяву Компанії «ANSERCONE ENTERPRISE LP» залишено без руху у зв'язку з тим, що до заяви не додано оригінал третейської угоди або належним чином завірену її копію, та не сплачено в повному обсязі судовий збір, у зв'язку з чим заявнику надано строк для виправлення зазначених недоліків.

На виконання вимог зазначеної ухвали, 19 травня 2017 року представник Компанії «ANSERCONE ENTERPRISE LP» подав заяву про усунення недоліків, до якої надав копію контракту, що містить арбітражне застереження, та квитанцію про доплату судового збору.

Визнаючи неподаною заяву Компанії «ANSERCONE ENTERPRISE LP», суд першої інстанції дійшов висновку, що заявник не виконав у повному обсязі вимоги ухвали суду про залишення заяви без руху, оскільки надана ним копія контракту, що містить арбітражне застереження належним чином не засвідчена, а саме на ній відсутній посвідчувальний напис.

Апеляційний суд погодився з таким висновком суду першої інстанції.

Колегія суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду вважає, що таких висновків суди попередніх інстанцій дійшли внаслідок неправильного застосування норм матеріального права та порушення норм процесуального права.

Вимоги до форми та змісту заяви про скасування рішення міжнародного комерційного арбітражу визначені у статті 3892 ЦПК України 2004 року, частиною третьою якої передбачено, що до заяви про скасування рішення третейського суду додаються оригінал рішення третейського суду або належним чином завірена його копія, оригінал третейської угоди або належним чином завірена її копія; документи, які подані на обгрунтування підстав для скасування рішення третейського суду; документ, що підтверджує сплату судового збору; довіреність або інший документ, що посвідчує повноваження представника; копії заяви про скасування рішення третейського суду та доданих до неї документів відповідно до кількості учасників судового розгляду.

За змістом частини четвертої статті 3892 ЦПК України 2004 року до заяви про скасування рішення міжнародного комерційного арбітражу, поданої без додержання вимог, визначених у цій статті, застосовуються положення статті 121 цього Кодексу, яка передбачає, що при встановленні недоліків заяви, суд постановляє ухвалу про залишення її без руху.

На усунення зазначених в ухвалі суду першої інстанції від 25 квітня 2017 року недоліків, представник компанії «ANSERCONE ENTERPRISE LP» разом із заявою про їх усунення надав копію контракту, що містить арбітражне застереження, копію довіреності на представництво інтересів та квитанцію про доплату судового збору. Додатки до заяви прошиті разом із заявою, на зворотній сторінці останнього аркуша міститься напис: «представник «ANSERCONE ENTERPRISE LP» О. А. Андрієвський, додаток на 23 арк., 18 травня 2017 року», засвідчений підписом представника та відбитком печатки Компанії «ANSERCONE ENTERPRISE LP».

Порядок засвідчення копій документів, визначений пунктами 5.26, 5.27 Національного стандарту України Державної уніфікованої системи документації, Уніфікованої системи організаційно - розпорядчої документації «Вимоги до оформлювання документів» (ДСТУ 4163-2003, затвердженого наказом Держспоживстандарту України від 07 квітня 2003 року № 55).

Відмітка про засвідчення копії документа складається зі слів «згідно з оригіналом», назви посади, особистого підпису особи, яка засвідчує копію, її ініціалів та прізвища, дати засвідчення копії, яка проставляється нижче підпису. Підпис відповідальної особи засвідчують на документі відбитком печатки організації. Відбиток печатки ставлять так, щоб він охоплював останні кілька літер назви посади особи, яка підписала документ. Зазначеним вище способом повинна засвідчуватись кожна сторінка документа.

Первісний недолік наданих представником Компанії «ANSERCONE ENTERPRISE LP» копій документів полягав у тому, що відмітка про засвідчення копії документа була розміщена лише на останньому аркуші прошитого та пронумерованого документа, а не на кожній його сторінці, при цьому всі сторінки доданого документу були прошиті, на останній його сторінці зазначена кількість аркушів, проставлено посвідчувальний напис, підпис уповноваженої особи та печатка Компанії «ANSERCONE ENTERPRISE LP», а тому на переконання Верховного Суду, суд першої інстанції безпідставно визнав неподаною та повернув заяву Компанії «ANSERCONE ENTERPRISE LP».

Такого висновку касаційний суд дійшов з урахуванням практики застосування Європейським судом з прав людини (далі ЄСПЛ) статті 6 Конвенції про захист прав і основоположних свобод людини, ратифікованої Законом України від

17 липня 1997 №475/97-ВР (далі Конвенція).

Так, відповідно до статті 6 Конвенції кожній фізичній або юридичній особі гарантовано право на розгляд судом протягом розумного строку цивільної, кримінальної, адміністративної або господарської справи, а також, справи про адміністративне правопорушення, у якій вона є стороною.

У такий спосіб здійснюється «право на суд», яке відповідно до практики Європейського суду з прав людини (далі ЄСПЛ) включає не тільки право ініціювати провадження, але й право отримати «вирішення» спору судом (рішення у справі «Кутіч проти Хорватії», заява № 48778/99).

Україна як учасниця Конвенції повинна створювати умови для забезпечення доступності правосуддя як загальновизнаного міжнародного стандарту справедливого судочинства.

Рішеннями ЄСПЛ визначено, що право на доступ до суду має «застосовуватися на практиці і бути ефективним» (рішення у справі Белле проти Франції від

04 грудня 1995 року). Для того, щоб право на доступ було ефективним, особа «повинна мати реальну можливість оскаржити дію, що порушує його права» (рішення у справах Белле проти Франції від 04 грудня 1995 року та Нун'єш Діаш проти Португалії від 10 квітня 2003 року).

Суворе трактування національним законодавством процесуального правила (надмірний формалізм) можуть позбавити заявників права звертатись до суду (рішення ЄСПЛ у справі Перес де Рада Каванил'ес проти Іспанії від 28 жовтня 1998 року).

Повертаючи заяву Компанії «ANSERCONE ENTERPRISE LP» про скасування рішення МКАС при Торгово-промисловій палаті України, суд першої інстанції припустився надмірного формалізму, суд апеляційної інстанції мав можливість, але зазначених порушень не усунув.

Ураховуючи наведене та з метою недопущення порушення права на доступ до правосуддя, Верховний Суд дійшов висновку про наявність підстав для скасування оскаржуваних ухвал судів попередніх інстанцій та направлення справи для продовження розгляду до суду першої інстанції.

Відповідно до частини третьої та четвертої статті 406 ЦПК України касаційні скарги на ухвали судів першої та апеляційної інстанцій розглядаються у порядку, передбаченому для розгляду касаційних скарг на рішення суду першої інстанції, постанови суду апеляційної інстанції. У випадках скасування судом касаційної інстанції ухвал суду першої або апеляційної інстанцій, які перешкоджають провадженню у справі, справа передається на розгляд відповідного суду першої або апеляційної інстанції.

Відповідно до частини шостої статті 411 ЦПК України підставою для скасування судових рішень суду першої та апеляційної інстанцій і направлення справи для продовження розгляду є порушення норм матеріального чи процесуального права, що призвели до постановлення незаконної ухвали суду першої інстанції та (або) постанови суду апеляційної інстанції, що перешкоджають подальшому провадженню у справі.

Керуючись статтями 400, 406, 411, 415, 416 ЦПК України, Верховний Суд у складі колегії суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду

ПОСТАНОВИВ:

Касаційну скаргу Компанії «ANSERCONE ENTERPRISE LP» задовольнити.

Ухвалу Шевченківського районного суду м. Києва від 25 травня 2017 року та ухвалу Апеляційного суду м. Києва від 13 вересня 2017 року скасувати, справу направити для продовження розгляду до суду першої інстанції.

Постанова є остаточною і оскарженню не підлягає.

Головуючий: В. А. Стрільчук

Судді: В. О. Кузнєцов

А. С. Олійник

